

Museet fylder 50 år

Tilbageblik over de sidste 25 år

af Jytte Munch

Som optakt til **Taasinge Skipperhjem og Folkemindesamlings 50 års jubilæum den 4. juli 2008** dette tilbageblik over de 25 år, der er gået siden museets 25 års jubilæum i 1983, i hvilken anledning Politiken skrev følgende:

»Øens sjæl tegner sig i dette lille museum, Taasinge Skipperhjem og Folkemindesamling over for kirken, som ved en usædvanlig kraftanstrengelse er skabt af tåsingerne selv på grundlag af afdøde malermester Povl Fredholms lokalhistoriske samlinger.«

I 1983 markerede museet 25 års jubilæet med reception, taler og underholdning udendørs i de fredede Bregninge Bakker, og selv om 50 års jubilæumsarrangementet endnu kun er i støbeskeen, skal ingen være i tvivl om, at bakkerne også denne gang vil danne ramme om et festligt jubilæum.

Aktiviteter i anledning af jubilæet vil blive annonceret.

I alle årene siden 1958 er stiftelsen den 4. juli blevet fejret i bakkerne med festtale, folkedans og spillemandsmusik, fællessang og hyggeligt samvær i øvrigt. Det store antal af deltagende tøsinger og gæster – i indeværende år over 300 mennesker – vidner om, at Povl Fredholm med etableringen af museet skabte et sted, hvorom hele Tåsinge kerer sig. Et sted, hvortil man gennem årene har done-ret rariteter medbringende sjæl fra de enkelte hjem på Tåsinge.

Protokoller, scrapbøger, hukommelse, rariteter, avisudklip m.v. danner grundlag for det tilbageblik, jeg her præsenterer, og jeg beder læseren undskyldte mangler og ikke fyldestgørende historier, for der er virkelig sket meget selv på et »lille« museum, drevet af et utal af frivillige tøsinge-hænder og museumslaugets skiftende bestyrelser.

Den **4. juli 1958** åbner en stolt Povl Fredholm sit museum for offentligheden. 10 år senere – i 1968 – omdannes museet til en selv-

Povl Fredholm på vej til museet.

ejende institution, og Tåsinge Museumslaug dannes. Museumslaugets bestyrelse overtager fra denne dag ansvar for og styring af museet og Taasinge Lokalhistoriske Arkiv, som i 1973 flytter til lokalerne ved Landet Bibliotek. Stifteren og hans hustru passer selv museet indtil Poul Fredholms død i 1973.

Poul Fredholms museum omfattede i 1958 hovedbygningen, som indtil da havde fungeret som baghus til Frederik Juels Skole i Eskjær samt Skipperhjemmet – et hus, som blev revet ned i Vemmenæs og genopført på museets grund i Bregninge.

I 1975 udvides museet med »kælderen«. Et nyt hus, der i første omgang bygges i en etage gravet ind i bakken.

I 1977 får museet træværk fra nedrivning af Landet Præstegårds avlsbygninger foræret. Materialerne skulle anvendes til opførelse af et hus oven på kælderen, men det viste sig, at de var i så dårlig stand, at de ikke kunne bruges.

I 1984 tillader Fredningsnævnet udvidelse af Rebslagerhuset, og arbejdet med dette begyndes.

I 1986 bliver museets areal udvidet med 18.000 kvadratmeter, idet Carl lensbaron Juel-Brockdorff vederlagsfrit overdrager de fredede Bakker til museet.

I 1990 tilbydes museet nedbrydningsmaterialer fra Lundby Skoles gymnastiksal, og med disse materialer påbegyndes endelig opførelse af overbygning i 2 etager på »kælderen« fra 1975.

I 1991 lægges grundstenen til overbygningen, som forventes færdiggjort i løbet af de næste 2 år.

I 1992 opføres »Havehuset«. Til dette arbejde får museet hjælp fra 13 unge, som deltog i en international arbejdslejr fra forskellige nationer i Øst-, Vesteuropa og USA samt 2 danske ledere.

Den 4. juli 1993 indvies den nye bygning oven på kælderen. Bent Niensens musiksamling etableres i denne bygning.

I 1995 overtager museumslauget Strammelse Brugs, for der at indrette værksted og aktiviteter for ældre, men også til anvendelse som magasin for museet.

I 1998 beslutter Museumslaugets generalforsamling af økonomiske årsager at adskille Strammelse Brugs og Taasinge Skipperhjem og Folkemindesamling, og Brugerlauget overtager således Strammelse Brugs til aktiviteter for ældre. Museet får i aftalen råderet over 1. salen til magasin, så længe huset anvendes til aftalte formål.

Alle museets bygninger bliver løbende renoveret, men i 2000 påbegyndes en gennemgribende indvendig renovering af den nyeste bygning. Alle udstillinger omrokres således, at dragterne flyttes fra den fugtige kælder til en stor montre i stueetagen. Bent Niensens musiksamling og dragterne deler herefter rummet.

I kælderen afdækkes vinduerne, så bl.a. skolestue, skomager-, maler- og skibstømrerværkstederne får mere dagslys. Endvidere får man i kælderen plads til skiftende udstillinger samt legetøjsudstillingen, som er blevet hjemløs ved renoveringen af Elvirarummet.

Samme år bevirker nye beregningsregler, at museet fratages statsstøtten, men Svendborg kommune går heldigvis ind med tilsvarende kommunalt tilskud.

Elviras broche. (Foto: Jytte Munch).

Museet indgår ved samme lejlighed som associeret medlem af Museumsrådet for Fyn, som af staten pålægges at aflægge museet årlige revisionsbesøg som en sikkerhed for, at de genstande, hvortil der gennem tiderne er givet statstilskud, opbevares i forsvarlig stand.

Samtidig oprettes en konsulentordning med Svendborg og Omegns Museum, således at vi frivillige, som ikke er uddannede museumsfolk, får bistand og råd fra museet i Svendborg.

Jeg vil ikke undlade at fortælle, at vi heldigvis altid har fået gode karakterer både fra »storebror« i Svendborg samt af revisorerne!

I **2001** tilføres Elvira-udstillingen endnu et klenodie, idet efterkommere af Anette Frede-

riksens nabo i Troense forærer museet Elviras broche.

I sin tid gav Anette Frederiksen sin nabo brochen som tak for omsorg. Brochen dukker op i et dødsbo i København, og lykkeligvis kendte et familiemedlem Jytte Munch, som på det tidspunkt var formand for museumslauget, og bad hende hente brochen til museet.

På museet var glæden stor, for ingen havde i de forløbne år vidst, hvor brochen var blevet af.

Museet benytter hermed lejligheden til at takke familien for gaven.

Købmand Esther Fredholm – søster til museets grundlægger – testamenterer inden sin død i 2000 inventaret fra sin købmandsforretning på Sundbrovej til museet.

I **2001** muliggør fondspenge flytningen.

Frivillig dygtig håndværksmæssig arbejdskraft flytter skillevægge, fundamenterer, genopfører og indretter.

Ved sæsonåbning i 2001 åbner museet dørene til den nye museumsbutik med Esther Fredholms inventar, og vi er sikre på, at hun ville have glædet sig over resultatet.

Åbningsreception den 22. juni 2001.

I **2002** foretages gennemgribende renovering af museets toiletforhold, som indtil da havde været utidssvarende.

Samme år udsættes der afrikanske geder i de til museet tilhørende fredede Bregninge Bakker.

Projektet med gedeafgræsningen gennemføres med hjælp fra Fyns Amt og Svendborg kommune.

Esther Fredholms kaffemølle i museumsbutikken. (Foto: Alice Holtzel).

De nubiske geder i Bregninge Bakker. (Foto: Jytte Munch)

Museets andel omfatter opførelse af læskur til gederne, samt etablering af el og vand og betaling af forbrug.

I **2003** foretager man en gennemgribende renovering af magasinet på 1. sal i den nye bygning med ny gulvbelægning og indkøb af nye reoler.

I **2004** renoveres og nyopstilles »Elvira-udstillingen« i forhuset. Der researches på historien, og fra Malmø Stadsteater indkøbes en kopi af Elvira Madigans linedanser kostume, som havde været brugt i en musical på teatret.

Udstillingen får sit eget rum, hvor historien fortælles meget udførligt og i moderne omgivelser.

Kærlighedsdamaet i Nørreskov trækker den dag i dag utroligt mange gæster til museet, hvorfor vi er stolte af som det eneste sted at kunne fortælle historien med dokumenterede facts.

I **2005** starter planlægning af opførelse af et specielt hus til Bent Nielsens unikke og omfattende musiksamling. Huset skal rumme både udstillinger, arbejds- /studierum og evt. faciliteter til små koncerter.

I skrivende stund er huset tegnet, og byggetil-ladelse foreligger. Nu mangler kun pengene, som museumslauget håber, en eller flere fonde vil bidrage med.

I **2006** opstilles et nyere køkken i hovedhuset. Køkkenet er en foræring fra en familie på Langeland.

Gennemgående renovering af Rebslagerhuset påbegyndes i 2007.

Læseren kan efter denne oprensning ikke være i tvivl om, hvilke kræfter den frivillige

stab gennem årene har brugt på alle disse tiltag. Men man skal huske på, at man ved siden af dette også har brugt kræfter på vedligeholdelse af bygninger, rengøring og naturpleje omkring museet og i bakkerne.

I det foregående er der endnu ikke nævnt et ord om alle de udstillinger, museet har opstillet, og alle de arrangementer, museet har deltaget i. Dette gøres ved i flæng at nævne arrangementer og udstillinger, hvoraf nogle etableres som markering af en bestemt begivenhed, mens andre er for at vise de af museets effekter frem, der til dagligt opbevares på magasin.

I **1985** Museet deltager for 1. gang i »Gl. Torvedag« i Svendborg og deltager de følgende 13 år.

I **1986** Udstillingen »Dansen om majstangen«. Drejdragter danser om majstangen. Denne udstilling i anledning af, at museets frivillige i museets dragter optræder som stater ved optagelser til TV-filmoptagelsen af »Frøken Nitouche«, bl.a. i Svendborg Teater og til dans omkring majstænger i Svendborg.

I **1987** Særudstilling af marineuniformer.

Særudstillingen »Landbokvinden i 1700- og 1900-tallet« i anledning af 200-året for Stavnsbåndets ophævelse.

I **1988** Ekstraordinær »Elvira-udstilling« som markering af 100-årsdagen for kærlighedsdramaet i Nørreskov.

Etablering af urtehaven.

Mindestenen for Generalløjtnant Frederik Juel flyttes i 1988 til museets grund fra hjørnet ved Sundbrovej/Vievej.

Holdet af frivillige, der flyttede mindestenen. (Foto: Erik Hansen).

I **1989** Særudstilling i anledning af 75-året for valgret for kvinder.

I **1990** Særudstilling til markering af 25-året for færgefartens ophør mellem Vindeby og Svendborg.

I **1991** Museet deltager i arrangement på Valdemars Slots Herregårdsmuseum med Peter Henningsen, der talte om Kammerherren Niels Juul og almuen på Tåsinge i 1700-tallet.

I **1992** Den nye bygning indvies, og Bent Nielsens musiksamling etableres.

100-året for lærer og slægtsforsker C.G. Høgstrøms fødsel markeres.

I **1993** Særudstilling om børn under krigen. Udvidelse og nyopstilling af amatørarkæologen Valdemar Jensens samling af stenredskaber.

I **1994** Den 23. april rejses en mindesten i Vemmenæs i anledning af 50 års dagen for nedskydning af en engelsk bombesmaskine, Sterling MK III nr. EF 137.

Udstilling af private luftfotos fra Tåsinge i Strammelse Brugs.

Særudstilling på museet af »oldemors« udstyr for at vise det store arbejde, hun lagde i forberedelserne til ægteskabet.

Aften på museet med rebslager Ole Magnus, som gennemgår rebslagningens kulturhistorie

og giver praktisk demonstration af håndværket.

I **1995** Nyopstilling af oldsager og systematisk opstilling af snedkerværkstedet.

Særudstilling inspireret af Tåsinge Folkedansernes 60 års jubilæum med egnsklæder m.v.

To særudstillinger med henholdsvis husflidsgenstande, udført af lærer Høgstrøm samt eksempler på dåbsgaver, som det tidligere var skik at skænke ved denne vigtige begivenhed.

Man starter gennemgribende fotografering af museets dragter til registreringsbrug.

I **1996** Museet fejrer 40 års fødselsdag.

Særudstilling inspireret af Folkedanserstævnet i Svendborg med en serie nakker (hovedtøj) og et par fine kvindedragter fra museets samlinger.

Udstilling af marinemalerier.

I **1997** Nyordning af museets oldsager samt systematisk opstilling af snedkerværktøjet.

I **1998** Adskillelse mellem museet og aktiviteterne i Strammelse Brugs.
Brugerlauget stiftes, og lauget lejer lokalerne.

I anledning af årtusindskiftet udstilling omkring udviklingen i det 20. århundrede. Udstillingen blev så populær, at man vedtog at bibeholde og udvide udstillingen det følgende år.

I **1999** Den 22. juni reception i anledning af åbning af Esther Fredholms butik, som er blevet flyttet og genopstillet i museet som museumsbutik.

Til minde om stifteren, der den 10. oktober

1999 ville være fyldt 100 år, etableres særudstilling med malerværksted i den nye bygnings stueetage.

I **2000** Museet deltager sammen med Valdemars Slot i TV2's udsendelse »Tourne Sol« omkring temaet Elvira Madigan og Sixten Sparre. Udsendelsen bliver optaget på Carlsberg Camping.

Udstilling af kunstmaler E.J. Bilvings privatejede akvareller og malerier i Strammelse Brugs.

I forbindelse med fejring af Landets 100 års landsbyjubilæum den 21. april arrangerer museet en udstilling af 100 år gamle gymnastikdragter i Tåsinge Forsamlingshus sammen med Lokalarkivets billeder fra Landet by.

I **2001** Radio Diablo besøger museet, hvor frivillige fortæller museets historie.

I **2002** Museet får egen hjemmeside »www.taasinge-museum.dk«.

Besøg af dukke-eksperterne Bodil og Poul Erik Poulsen.

I **2003** Tåsinge Lokalhistoriske Arkiv kan den 18. maj fejre 25 års jubilæum som åbent for publikumsbesøg.

Ystad Militærmuseum aflægger museet besøg for at se udstillingen og høre historien om Sixten Sparre, som var dragon i den svenske hær.

Artikel og billede i ugebladet Hjemmet om »Elviras gravsten«, som anonymt i nattens mulm og mørke er placeret på museets trappe. Stenen er nu anbragt i Elvira-udstillingen.

Digital registrering af alle museets genstande påbegyndes med deltagelse i kursus.

I 2004 Reception på museet i anledning af udgivelsen af museumsforfatteren Anders Enevig og forlæggeren Jacob Visbys nye bog »Fakta om Elvira Madigan«.

I 2005 Sixten Sparres oldebarn Kathinka Lindhe besøger sammen med sin mand museet den 13. december.

Kathinka Lindhe medbringer en forsølvet tinknap fra sin oldefars uniform, en sølvgaffel samt kopi af familiens våbenskjold – fremstillet af KH's far. Gaverne er integreret i udstillingen på museet.

Besøget var en stor oplevelse for både de svenske gæster og os på museet.

I 2006 Et »spareår«, hvor aktiviteter af økonomiske årsager stilles på vægeblus. Der holdes dog åbent i efterårsferien med en meget vellykket og velbesøgt demonstration af gamle lege.

I 2007 Deltagelse i brudemesse på Valdemars Slot med Julie Petersens brudekjole, som hun bar, da hun den 4. april 1895 i Bregninge Kirke blev viet til Johan August Wiggers. Kjolen er givet til museet af familien Wiggers i Svendborg.

Museet får Søren Lolks violin foræret.

I 2008 Den 1. januar – 40 års stiftelsesdag for Tåsinge Museumslaug.

Den 4. juli fejrer museet 50 års jubilæum.

Foruden de nævnte skiftende aktiviteter har der været årlige tilbagevendende aktiviteter, som her nævnes i flæng:

Årlig stiftelsesfest i Bakkerne den 4. juli med folkedans og spillemandsmusik, fællessang, gæstetaler og hyggeligt samvær. I 2007 også

*Familien Sparres våbenskjold.
(Foto: Jytte Munch).*

interessant demonstration af rebslageri ved Rebslagerhuset.

I årene 1985 – 1999 deltagelse i Gl. Torvedag i Svendborg.

I nogle år deltager museet i julemesse på Møntergården i Odense.

Stand på Julemessen i Strammelse Brugs.

For år tilbage medudstiller på de fynske mu-seers stand på Bogmessen i København.

Årlig museumsudflugt i september måned, hvor alle medlemmer kan deltage.

Ekstraordinært åbent i skolernes efterårsferie med forskellige aktiviteter. I 2006 var temaet »Gamle lege«.

Foto fra Fyns Amts Avis' artikel den 10. maj 2006 om hæren af frivillige, som tager hånd om museet i Bregninge. (Foto: Hans Stureson).

Fra 4. juli 2007. (Foto: Jytte Munch).

Årlig æggekagespisning, hvor museumslauget takker alle, der har givet en frivillig hånd til bevarelse af museet. Ægtefæller og partnere inviteres med som tak for deres tålmodighed.

I 1983 stiftedes »**Tåsinge Museumslaugs Forlag**«, der i de forløbne år har udgivet følgende bøger:

- 1983 »Tåsinge Rundt«.
- 1985 »Søren Lolk – den mærkelige tåsingebonde«.
- 1987 »Tåsinge Årbog« udgives for første gang.
- 1988 »Min læretid«.
- 1993 »Niels Juul og almuen på Tåsinge«.
- 1994 »Vemmenæs 23. april 1944«.

Nu er det bygningsmæssige, aktiviteterne, udstillinger og bogudgivelser nævnt, men den administrative del – alt det, der sker bag kulisserne – er endnu ikke nævnt med et ord.

Men ledelsen har i de forløbne 50 år været pålagt at tage mange svære, udfordrende, men også sjove og spændende beslutninger i troen på, at det kan lade sig gøre at drive det unikke museum udelukkende med frivillig arbejdskraft og ved myndigheders og privates goodwill.

Museumslauget har i de forløbne år haft følgende formænd:

- 1968 - 1976 P. Petersen, dyrlæge.
- 1977 - 1984 Jens Bertel Fredholm, murermester.
- 1984 - 1991 Hans Høite Hansen, gårdejer.
- 1991 - 1999 Knud Helles, lektor.
- 1999 - 2006 Jytte Munch, fuldmægtig.
- 2006 - 2007 Povl Rasmussen, tækkemand.
- 2007 - Keld Thrane, lærer.

Inden afslutning af dette tilbageblik takker vi alle jer, der gennem årene på en eller anden måde har hjulpet os frem til, at vi kan glæde os over, at vi stadigvæk – og i 2008 – i 50 år har formået at videreføre Poul Fredholms museum på toppen af Tåsinge. Ikke alene glæder det os, men vi er også stolte af, at vi hvert år stadig kan åbne dørene for publikum.

Det frivillige arbejde gir' også mening, når gæsterne i løbet af sommeren roser vort »hjer-tebarn« Taasinge Skipperhjem og Folkemin-desamling.

Nu glæder vi os til at byde jer velkommen til jubilæumsfesten i Bregninge Bakker den 4. juli 2008.

Med venlig hilsen

Museumslauget, Arkivet og alle os frivillige

Jytte Munch, født 1939 i Troense. Formand for Tåsinge Museumslaug 1999-2006.